

УДК 347.195

С. О. Іванов*кандидат юридичних наук,**доцент, доцент кафедри цивільно-правових дисциплін**(Національний університет державної податкової служби України)*

ОСОБЛИВОСТІ РОЗГЛЯДУ СУДОВИХ СПРАВ ЩОДО ДЕРЖАВНИХ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ – ВІДПОВІДАЧІВ

Постановка проблеми. Про актуальність в нинішніх умовах проведення досліджень щодо питань стягнення коштів з боржників, якими є: орган державної влади, державна бюджетна установа та інші створені державою бюджетні організації (*надалі у цій статті – державні бюджетні установи*) свідчить поширена неоднозначна судова практика. Зокрема у ній наголошується про неврегульованість механізму майнової відповідальності юридичних осіб, за якими майно закріплено на праві оперативного управління, зокрема державних установ (організацій), що перебувають на державному бюджеті та казенних підприємств щодо джерел погашення виниклої заборгованості та процедури списання закріплених бюджетних коштів (абз. 6 п. 1 листа Вищого арбітражного суду України до Кабінету Міністрів України «Щодо відповідальності юридичних осіб, за якими майно закріплено на праві оперативного управління» [1]). Зазначена проблематика обумовлена колізією та неурегульованістю в достатній мірі механізму стягнення збитків з державних бюджетних установ, яку часто можна пояснити суб'єктивним чинником в умовах постійного дефіциту бюджетних коштів.

▪ Особливості розгляду судових справ щодо державних бюджетних установ – відповідачів / С. О. Іванов // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2013. – № 2(8) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2013/n2/13isobuv.pdf>.

Нагальним для вирішення в нинішніх умовах закріплення казначейської форми обслуговування видатків Державного бюджету України (ст. 10 Бюджетного кодексу України [2] – далі *БК України*) є питання визначення джерел відшкодування збитків державними бюджетними установами. Крім цього, актуалізується питання визначення особи відповідача по цим категоріям судових справ (особливо зважаючи на постійну складову гіпотетичного залучення держави в якості субсидіарного відповідача за зобов'язаннями державних бюджетних установ). Крім того, наявна постійна динаміка чинного законодавства у цій сфері, яка часто обумовлена політико-правовими та соціальними чинниками.

Стан дослідження. Про недостатню розробленість у правовій науці питань майнової відповідальності заснованих державою організацій щодо джерел відшкодування шкоди, завданої цими суб'єктами публічного права; встановлення суб'єктного складу несення відповідальності (фігуру відповідача); можливість застосування додаткової майнової відповідальності власника майна держави; механізм реалізації субсидіарної відповідальності та шляхи вирішення цих питань, зазначають у своїх роботах ряд науковців: Л. Винар, Р. Майданик, О. Первомайский, І. Трубін, Р. Шишка та інші.

Мета дослідження. Метою дослідження є проведення аналізу теоретичних здобутків вчених, положень чинного законодавства та правозастосовної практики з метою формування єдиних підходів у визначенні механізму відшкодування державними бюджетними установами збитків та внесення пропозицій у законодавство для ліквідації колізій та прогалин з цього питання.

Виклад основних положень. Слід відзначити, що системний розгляд питання про механізм стягнення з державних бюджетних установ збитків за своєю структурою є складним і охоплює сукупність нормативно-правових актів різних галузей права (цивільного права, цивільно-процесуального права, виконавчого права, бюджетного права, кримінального права та інші), які часто по-різному визначають суть однієї й тієї ж самої категорії.

Проводячи аналіз чинного законодавства слід зазначити, що незважаючи на закріплення казначейської форми обслуговування видатків державного бюджету державні бюджетні установи несуть окрему від держави цивільну відповідальність, як юридичні особи (наприклад, про правовий статус органів державної влади як юридичних осіб публічного права закріплено у п. 11 Загального положення про міністерство, інший центральний орган державної виконавчої влади України [3]).

Про самотійну майнову відповідальність створених державою бюджетних організацій можна вести мову, наприклад, у разі порушення ними договірних зобов'язань, укладання яких пов'язано із ресурсним забезпеченням виконання покладених законодавством на них завдань. Можлива також відповідно до ст. 1187 Цивільного кодексу України [4] (*далі – ЦК України*) недоговірна цивільно-правова відповідальність цих організацій, яка настає тоді, коли було завдано шкоди джерелом підвищеної небезпеки (йдеться, зокрема, про закріплену за державними бюджетними установами на відповідному речовому праві автомобільну техніку, зброю, боєприпаси до неї тощо). У нинішньому цивільному законодавстві збережено принцип несення відповідальності за шкоду, завдану джерелом підвищеної небезпеки не тільки власника цього джерела (наприклад, держави), але й особи, яка володіє зазначеним джерелом на

іншій правовій підставі – п. 2 ст. 1187 ЦК України (наприклад, державні бюджетні установи на праві оперативного управління).

Логічним продовженням цього є закріплене у ст. 176 ЦК України розмежування цивільної відповідальності, коли держава не відповідає за зобов'язаннями створених нею юридичних осіб, крім випадків, встановлених законом, а юридичні особи, створені державою, не відповідають за зобов'язаннями держави. Аналогічний підхід закріплений в положеннях виконавчого права, де також є прописаною секуляризація відповідальності державних бюджетних установ за власними зобов'язаннями від відповідальності держави (наприклад, у ч. 2 ст. 3 Закону України «Про виконавче провадження» [5] йдеться про можливість стягнення коштів з *державного та місцевих бюджетів* або з *бюджетних установ*).

В цих умовах актуальним постає питання щодо джерел погашення державними бюджетними установами власних зобов'язань. Щодо цього слід підкреслити, що згідно з положеннями ч. 2 ст. 96 ЦК України юридична особа відповідає за своїми зобов'язаннями усім належним їй майном. У той же час за чинним законодавством такий різновид учасників цивільних відносин, як державні бюджетні установи не є власниками переданого державою майна, а тому стягнення на закріплене за ними майно є неможливим. Вихід із цієї ситуації вчені вбачають у встановленні обмеження цивільно-правової відповідальності державних бюджетних установ за своїми зобов'язаннями виключно наявними в розпорядженні грошовими засобами, виділеними засновником для виконання мети їх створення. При недостатності цих коштів субсидіарну відповідальність несе власник майна [6, с. 10]. Погоджуючись із наведеним положенням про встановлення принципу обмеження майнової бази відповідальності

державних бюджетних установ, доповнимо, що причиною встановлення цього механізму є факт реалізації цими організаціями стратегічно важливого для держави та суспільства виду діяльності, внаслідок чого держава як їх засновник закріплює положення про неможливість проголошення цих осіб банкрутами, несучи у субсидіарному порядку майнову відповідальність за їхніми зобов'язаннями.

Суб'єкти публічного права у своїй переважній більшості здійснюють свою діяльність виключно за рахунок бюджетного фінансування в межах, передбачених Законом України про Державний бюджет України на відповідний рік (наприклад, таке положення щодо діяльності органів державної влади закріплено у ст. 2 Закону України «Про джерела фінансування органів державної влади» [7]). Отже, саме від бюджетних призначень на відповідний рік цілком і повністю залежить виконання рішень судів, за якими боржником виступає відповідна державна бюджетна установа. У той же час у статтях кошторису цих осіб окремо не передбачено кошти на відшкодування зобов'язань, які виникли, так як неможливо передбачити і спланувати їх розмір на майбутній бюджетний рік. Зазначена проблема особливо актуалізується за нинішніх умов постійних політичних дискусій, які спостерігаються в момент закріплення видатків на отримання певного міністерства або відомства в період прийняття бюджету на відповідний рік.

У літературі щодо цього окремі автори висловлюють думку про те, що при оцінці судом розміру грошових засобів, які знаходяться у віданні державної установи (боржника), потрібно враховувати всі грошові засоби, що знаходяться на її рахунку, незалежно від їх розподілення за статтями кошторису. І «лише щодо невиконаних грошових зобов'язань субсидіарну відповідальність несе власник» [8, с. 17]. Правило про відповідальність

установи за своїми зобов'язаннями усіма грошовими засобами, які є в її розпорядженні, зазначено в цивільному законодавстві деяких пострадянських держав (наприклад, у ч. 2 ст. 120 Цивільного кодексу Республіки Білорусь [9]).

Щодо цього слід відзначити, що в національному законодавстві передані установі державою фінансові ресурси знаходяться на рахунках органів Державної казначейської служби України і повністю розписані за цільовим принципом між статтями затвердженого кошторису. Як наслідок, керівник бюджетної установи (навіть у статусі головного розпорядника бюджетних коштів) не володіє повноваженнями щодо перерозподілу коштів між статтями кошторису. У фінансовому законодавстві закріплена ускладнена процедура зміни до кошторисів і планів асигнувань, яка можливе лише у випадках та в порядку, установлених Бюджетним кодексом України, законом про Державний бюджет України та іншими нормативноправовими актами і можуть вноситися на підставі відповідної довідки Міністерства фінансів про зміни до розпису державного бюджету, і в межах прав, наданих головному розпоряднику без зміни бюджетних призначень у цілому щодо головного розпорядника коштів (п. 4.2. Порядку казначейського обслуговування державного бюджету за витратами [10]). Нецільове використання бюджетних коштів є підставою несення відповідальності – ст. 119 БК України. Відтак не зважаючи на нормативно закріплений статус юридичної особи публічного права державні бюджетні установи (розпорядники та одержувачі бюджетних коштів) не мають повноважень щодо перерозподілу закріплених у кошторисному порядку коштів.

Через це в науці цивільного права висуваються та обґрунтовуються тези про те, що майнова відповідальність державних бюджетних установ за

власними зобов'язаннями повинна наставати «тільки в межах грошових засобів, передбачених у відповідних кошторисах з метою, для досягнення якої установа вступала у цивільні зобов'язання, а не в цілому всього кошторису» [11, с. 78-79]. У підтвердження цієї думки можна навести положення п. 3 Порядку виконання рішень про стягнення коштів державного та місцевих бюджетів або бюджетних установ [12], згідно якого рішення про стягнення коштів державного та місцевих бюджетів або боржників виконуються на підставі виконавчих документів виключно органами Казначейства у порядку черговості надходження таких документів *у межах відповідних бюджетних призначень, наданих бюджетних асигнувань*. Орієнтовний перелік кодів економічної класифікації видатків, за якими може здійснюватися примусове списання (стягнення) коштів, міститься у п. 3.1 наказу Державного казначейства України «Про затвердження Порядку обліку зобов'язань розпорядників бюджетних коштів в органах Державного казначейства України» [13], наприклад: «Оплата теплопостачання», «Оплата водопостачання і водовідведення», «Оплата електроенергії», «Оплата інших комунальних послуг» тощо.

У категоріях судових справ щодо стягнення коштів державного бюджету присутнє безспірне списання бюджетних коштів, тобто операції з коштами державного та місцевих бюджетів, що здійснюються з метою виконання Казначейством та його територіальними органами рішень про стягнення коштів без згоди (подання) органів, що контролюють справляння надходжень бюджету, боржників, органів місцевого самоврядування та/або державних органів на підставі виконавчих документів (п. 2 Порядку виконання рішень про стягнення коштів державного та місцевих бюджетів або бюджетних установ [12]).

Державний виконавець протягом трьох днів з моменту отримання заяви про примусове виконання рішення суду про стягнення коштів з Державного бюджету України та оригіналу виконавчого документа виносить постанову про відкриття виконавчого провадження та надає боржнику строк для добровільного виконання рішення суду, який не може перевищувати семи днів. У разі невиконання рішення суду в зазначений строк, державний виконавець здійснює заходи примусового виконання рішення суду, зокрема, звернення стягнення на грошові кошти боржника. При цьому відповідно до положень Закону України «Про гарантії виконання судових рішень» [14] стягувач за рішенням суду про стягнення коштів з державного органу звертається до Державної казначейської служби України у строки, встановлені Законом України «Про виконавче провадження» із заявою про виконання рішення суду. Розпорядження про примусове списання (стягнення) коштів державної установи на підставі виконавчого документа оформлюється на бланку платіжної вимоги і направляється до органу Державної казначейської служби України, в якому обслуговується організація (боржник).

Безспірне стягнення коштів з рахунків, на яких обліковуються кошти державного бюджету, здійснюється органами Державної казначейської служби України за попереднім інформуванням Міністерства фінансів України за черговістю надходження рішень за рахунок і в межах відповідних бюджетних асигнувань (п.п. 1.2-1.3 Порядку виконання Державним казначейством України рішень суду щодо відшкодування шкоди, завданої громадянинові незаконними діями органів дізнання, досудового слідства, прокуратури, а також судів [15]). Перерахування коштів стягувачу здійснюється у тримісячний строк з дня надходження до Державної казначейської служби України необхідних для цього

документів та відомостей. Відшкодовані державою в цій ситуації суми обліковуються органами Державної казначейської служби України та відображаються у звітності про виконання державного бюджету.

Зазначене вище дозволяє стверджувати, що представником держави у справах стягнення бюджетних коштів з державних бюджетних установ виступають її фінансові органи (структурні підрозділи центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної фінансової політики). Зазначені фінансові органи (*нині – це органи Державної казначейської служби України*) не є окремими сторонами (боржниками) спору, а виступають в умовах казначейської форми обслуговування державного бюджету у справі від імені та в інтересах держави як її органи влади, що реалізують свої владні повноваження (наприклад, повноваження щодо виконання прийнятих судових рішень проти державного бюджету про стягнення коштів). Вчені щодо цього пропонують визначати статус органів Державної казначейської служби України як третіх осіб на боці боржника [16, с. 247]. Відповідачем по цим категоріям справ у суді слід визнавати окрему державну бюджетну установу-боржника (зі статусом розпорядника або одержувача бюджетних коштів).

Актуальним є також розгляд можливості залучення у судовий процес по цим справам й головного розпорядника бюджетних коштів – певне міністерство, у підпорядкуванні якого знаходиться певна державна бюджетна установа – боржник, адже у разі недостатності у боржника коштів гарантом виконання рішення суду буде виступати держава в особі свого відповідного органу державної влади. Наприклад, про субсидіарну відповідальність за зобов'язаннями військових частин у разі недостатності коштів в останніх такого органу державної влади, як Міністерство оборони України йдеться у ч. 2 ст. 5 Закону України «Про господарську діяльність

у Збройних Силах України» [17]. Такі повноваження цих органів державної влади охоплюються змістом їх владної компетенції. Наприклад, відповідно до ч. 4 ст. 51 БК України відповідальність за управління бюджетними асигнуваннями і здійснення контролю за виконанням процедур та вимог, встановлених Бюджетним кодексом України, несуть розпорядники бюджетних коштів.

Зазначена схема є логічно обумовленою, оскільки кожен орган державної влади є «головним», компетентним органом влади (за ними прописується статус головних розпорядників бюджетних коштів), який представляє інтереси держави у відповідній сфері і відповідає за їхню реалізацію (наприклад, Міністерство оборони України уповноважене надати дозвіл на реєстрацію певної військової частини в якості суб'єкта здійснення господарської діяльності). Крім цього, залучення у судовий процес у справах стягнення бюджетних коштів за зобов'язаннями державної бюджетної установи органу державної влади (його відповідних посадових осіб), у підпорядкуванні якого знаходиться ця особа-боржник сприяє всебічному, повному і об'єктивному встановленню судом дійсних обставин справи, прав і обов'язків сторін, спрямована сприяти захисту прав держави як потенційної сторони спору та не допущенню прийняття несприятливого для держави в особі цього органу державної влади рішення суду. Залучення до справи органу державної влади, у підпорядкуванні якого знаходиться організація-боржник, обумовлено також тим, що прийняте судове рішення впливає на права та обов'язки цього органу державної влади (наприклад, у п. 3 ст. 27 Закону України «Про центральні органи виконавчої влади» [18] надане право держави на зворотну вимогу (регрес) до посадових осіб міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, які завдали шкоду, у розмірах і

порядку, визначених законодавством). Крім цього, відповідно до п. 2.11. Порядку виконання Державним казначейством України рішень суду щодо відшкодування шкоди, завданої громадянинові незаконними діями органів дізнання, досудового слідства, прокуратури, а також судів [15] після здійснення безспірного списання коштів з рахунку державного бюджету Державне казначейство України інформує відповідний орган державної влади, в підпорядкуванні якого знаходиться установа, посадова, службова особа якої вчинила незаконні рішення, дії чи бездіяльність, про відшкодування шкоди громадянам із зазначенням її розміру для вжиття заходів, передбачених законодавством. Цей факт може стати чинником попередження у подальшому таких правопорушень з боку самої установи-боржника та інших державних бюджетних установ – потенційних порушників.

Перспективи подальших розвідок. Слід підкреслити, що закріплене у чинному законодавстві положення про встановлення обмеженої відповідальності державних бюджетних установ за своїми зобов'язаннями в межах тієї частини кошторису, до якої належать зобов'язання, обумовлює обережне ставлення до цих учасників цивільних відносин зі сторони їх контрагентів. Потенційні контрагенти державних бюджетних установ на практиці для попередження проблемних питань щодо залучення до майнової відповідальності за невиконання зі сторони цих державних організацій взятих зобов'язань вимушені перевіряти стан фінансування діяльності державної установи на поточний бюджетний рік. Крім цього, для нівелювання підстав виникнення судових спорів про недійсність укладеного правочину, контрагенти повинні пересвідчуватися, що укладений з ними договір запланований у кошторисі витрат. Також слід враховувати, що згідно чинного законодавства про відновлення

платоспроможності боржника або визнання його банкрутом застосування процедури банкрутства щодо казенних підприємств та бюджетних організацій є неможливим. Для уникнення подібних складнощів доцільно розглянути можливість застосування механізму субсидіарної відповідальності держави, як власника майна за зобов'язаннями створених нею установ, коли держава у цивільному процесі виступає як співвідповідач поряд із основним відповідачем (державною бюджетною установою) по справі. Щодо цього, актуальним є розгляд положень чинного законодавства, в якому є закріпленим механізм субсидіарної відповідальності держави за зобов'язаннями її державних бюджетних установ; резонним постає питання визначення у позовній заяві ідентифікуючих ознак держави, як субсидіарного відповідача по справі; питань джерел несення державою субсидіарної відповідальності; питання колізії чинного законодавства щодо механізму реалізації субсидіарної відповідальності з боку держави за зобов'язаннями створених нею бюджетних організацій (зокрема питання залучення держави до субсидіарної відповідальності за зобов'язаннями, які виникли у процесі здійснення державними бюджетними установами прибуткової діяльності) та інші.

Висновки. У підсумку слід зазначити, що у зобов'язаннях державних бюджетних установ відповідачем у цих категоріях судових справ слід визнавати відповідну бюджетну організацію як юридичну особу публічного права із можливістю залучення у судовий процес представника уповноваженого центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної фінансової політики та представника органу державної влади, у віданні якого знаходиться державна бюджетна

установа-боржник, як третіх осіб, що не заявляють самостійні вимоги щодо предмета спору на стороні відповідача.

Майнову відповідальність державних бюджетних установ обмежено наявними в розпорядженні грошовими засобами, які надходять на казначейські рахунки цих осіб за відповідними статтями кошторису. При недостатності цих коштів субсидіарну відповідальність несе держава як власник майна через виділення державою в особі її фінансових органів додаткових бюджетних асигнувань із передбаченого у державному бюджеті резервного фонду або за рахунок коштів, передбачених за бюджетною програмою для забезпечення виконання рішень суду та виконавчих документів.

Зазначений вище підхід стягнення збитків з державних бюджетних установ пропонується взяти за основу розробки єдиного нормативно-правового механізму регулювання стягнення коштів державного бюджету у відповідних положеннях законів України «Про виконавче провадження», «Про гарантії виконання судових рішень», Бюджетного кодексу України та відомчих підзаконних нормативно-правових актах.

Список використаних джерел:

1. Щодо відповідальності юридичних осіб, за якими майно закріплено на праві оперативного управління : лист Вищого арбітражного суду України від 27.06.2001 р. № 01-2.2/165 // Бюлетень «Бізнес: законодавство та практика». – 2002. – № 2.
2. Бюджетний кодекс України: Закон України від 21.06.2001 р., № 2542-III // ВВР України. – 2001. – № 37-38. – Ст. 189.
3. Загальне положення про міністерство, інший центральний орган державної виконавчої влади України : затв. Указом Президента України

від 12.03.1996 р. № 179/96 [Електронний ресурс] – Режим доступу Верховна Рада України. Законодавство України. – URL : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=241%2F95>.

4. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р., № 435-IV // ВВР України. – 2003. – №№ 40-44. – Ст. 356.

5. Про виконавче провадження : Закон України від 21.04.1999 р. № 606–XIV у ред. Закону України від 04.11.2010 р. № 2677–VI // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 24. – Ст. 207; 2011. – № 19-20. – Ст. 142.

6. Винар Л. В. Правовий статус юридичних осіб, заснованих державою : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.03 «Цивільне право; цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право» / Л. В. Винар. – Львів, 2006. – 189 с.

7. Про джерела фінансування органів державної влади : Закон України від 30.06.1999 р. № 783–XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 34. – Ст. 274.

8. Бочин, А. А. Взыскание задолженности с учреждения: проблемы и рекомендации / А. А. Бочин // Право и экономика. – 2001. – № 8. – С. 15-19.

9. Гражданский кодекс Республики Беларусь : принят Палатой представителей 28.10.1998 г. № 218–3, одобрен Советом Республики 19.11.1998 г. // Ведомости Национального собрания Республики Беларусь. – 1999. – № 7–9. – Ст. 101 [Электронный ресурс] Национальный правовой Интернет-портал Республики Беларусь. – URL : <http://www.pravo.by/webnpa/text.asp?rn=hk9800218>.

10. Порядок казначейського обслуговування державного бюджету за витратами: затв. наказом Міністерства фінансів України від 24.12.2012 №

1407 // Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 17 січня 2013 р. за № 130/22662 [Електронний ресурс] – Режим доступу <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0130-13/print1360249245087005>.

11. Гринкевич, А. Гражданско-правовая ответственность казны / А. Гринкевич // Хозяйство и право. – 1996. – № 4. – С. 75-80.

12. Порядок виконання рішень про стягнення коштів державного та місцевих бюджетів або бюджетних установ, затв. постановою Кабінету Міністрів України від 3 серпня 2011 р. № 845 // [Електронний ресурс] – Режим доступу <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/845-2011-%D0%BF/print1377760427948637>.

13. Порядок обліку зобов'язань розпорядників бюджетних коштів в органах Державного казначейства України : затв. наказом Державного казначейства України від 09.08.2004 р. № 136, зареєстр. в Міністерстві юстиції України 30.08.2004 р. за № 1068/9667 // Офіційний вісник України. – 2004. – № 35. – Стор. 289. – Ст. 2373.

14. Про гарантії держави щодо виконання судових рішень : Закон України від 05.06.2012 р. № 4901–VI [Електронний ресурс] Верховна Рада України. Законодавство України. – URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4901-17>.

15. Порядок виконання Державним казначейством України рішень суду щодо відшкодування шкоди, завданої громадянинові незаконними діями органів дізнання, досудового слідства, прокуратури, а також судів : затв. наказом Державного казначейства України 02.02.2007 р. № 28, зареєстр. в Міністерстві юстиції України 19.02.2007 р. за № 149/13416 // <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0149-07>.

16. Примак, В. Д. Цивільно-правова відповідальність юридичних осіб : [монограф.] / В. Д. Примак. – К. : Юрінком Інтер, 2007. – 319 с.

17. Про господарську діяльність у Збройних Силах України: Закон України від 21 вересня 1999 року // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 48. – Ст. 408.

18. Про центральні органи виконавчої влади: Закон України від 17 березня 2011 року № 3166–VI [Електронний ресурс] <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3166-17>.

Іванов С. О.

Особливості розгляду судових справ щодо державних бюджетних установ – відповідачів

Проводиться аналіз теоретичних здобутків вчених, положень чинного законодавства та правозастосовної практики щодо механізму відшкодування державними бюджетними установами збитків. Доводиться, що незважаючи на запровадження у чинному законодавстві казначейської форми обслуговування видатків державного бюджету у зобов'язаннях державних бюджетних установ відповідачем по цим категоріям судових справ слід визнавати відповідну бюджетну організацію як юридичну особу публічного права. При цьому обґрунтовується можливість участі у судовому процесі по цим справам представника уповноваженого центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної фінансової політики та представника органу державної влади, у віданні якого знаходиться державна бюджетна установа-боржник, як третіх осіб, які не заявляють самостійні вимоги щодо предмета спору на стороні відповідача.

Ключові слова: бюджетні установи, держава, органи державної влади, додаткова цивільна відповідальність.

Иванов С. А.

Особенности рассмотрения судебных дел о государственных бюджетных учреждений – ответчиков

Проводится анализ теоретических достижений ученых, положений действующего законодательства и правоприменительной практики относительно механизма возмещения государственными бюджетными учреждениями убытков. Доказывается, что несмотря на введение действующим законодательством казначейской формы обслуживания расходов государственного бюджета в обязательствах государственных бюджетных учреждений ответчиком по этим категориям судебных дел следует признавать соответствующую бюджетную организацию как юридическое лицо публичного права. При этом обосновывается возможность участия в судебном процессе по этим делам представителя уполномоченного центрального органа исполнительной власти, обеспечивающим формирование государственной финансовой политики и представителя органа государственной власти, в ведении которого находится государственное бюджетное учреждение – должник, в качестве третьих лиц, не заявляющих самостоятельные требования относительно предмета спора на стороне ответчика.

Ключевые слова: бюджетные учреждения, государство, органы государственной власти, дополнительная гражданская ответственность.

Ivanov S. O.

Features consider cases concerning state budget institutions – the defendants

The analysis of the theoretical achievements of scientists, the current legislation and law enforcement practice concerning the mechanism of compensation for loss of state budget entities is made in the article. It is shown that despite the introduction of current legislation treasury forms of service in government expenditure obligations of government budgetary institutions defendant in these categories of cases should be recognized related budgetary organization as a legal entity of public law. This is justified by the possibility of participating in a trial in these cases representative authorized central executive body to the formation of government financial policy and representatives of government, which is run by the state budget institution debtor as third parties who do not claim independent requirements subject of the dispute on the side of the defendant.

Key words: public institutions, state authorities, additional civil liability.